

▲ Presentació de Persiana Barcelona a Vinçon (Barcelona). © Joan Guillamat

Bang Nong Saeng

Pau Sarquella

Recibido 2019.09.05 :: Aceptado 2019.09.09
DOI: 10.5821/palimpsesto.20.8902
Persona de contacto: pau.sarquella@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9867-0237>
Arquitecto por la ETSAB

Aquest breu text, està compost de tres palimpsestiques capes per a esboçar alguns dels interessos o experiències del nostre estudi.

Des de l'efímer

Des de l'any 2001 fins l'any 2007 la festejada Càtedra Blanca de Barcelona va organitzar un concurs d'estudiants per a la construcció de l'estand de l'empresa Cemex a la Fira Construmat. En l'última edició, junt amb la Diana Usón i l'Ignasi Gutiérrez, vam guanyar el concurs i l'oportunitat, com estudiants de tercer curs, de desenvolupar i realitzar el nostre primer projecte arquitectònic. La "Caixa de llum", nom que li vam posar a la intervenció, va ser la seu de Cemex del 14 al 19 de maig del 2007 i avui només en queden algunes fotografies que en recorden la seva existència.

L'arquitectura efímera ja sigui en forma d'estands, d'instal·lacions o d'exposicions ha representat per a nosaltres, i per a molts altres arquitectes de la nostra generació, la porta d'entrada a la professió. Projectes fugaços i visceralment fruit de la poca capacitat de rectificar en la celeritat dels processos de disseny i muntatge d'aquest tipus d'arquitectures, han permès que l'humor, el positivisme i la ingenuïtat fossin ben presents en les nostres primeres exploracions tant en els materials i detalls, com en l'espai i el seu ús.

La proliferació de festivals d'aquests darrers anys és un clar símptoma de l'atracció que aquest sector desperta cap al públic i cap al col·lectiu de joves arquitectes. Amb pocs recursos, molt d'enginy i lluny de les constringents i, a vegades, exagerades normatives que regulen l'edificació, les intervencions presentades solen destacar per la seva llibertat i frescor. L'activitat esdevé un primer laboratori per testejar idees a petita escala, assajar propostes tècnic-ambientals, especular sobre evolucions socio-funcionals, o investigar sobre elements culturals i representatius.

En realitat però, totes les arquitectures són, en menor o major mesura, efímeres. La permanència física dels elements que configuren els espais depèn majoritàriament dels materials dels quals estan compostos. L'arquitectura, com si d'un procés orgànic es tractés, envella, mor, i es renova a diferents velocitats. Potser per afinitat o semblança, els materials més volàtils, i per tant, amb una vida més curta, desperten pel nostre estudi, un especial interès.

Reivindiquem l'ús de materials suaus, lleugers, eteris i articulables, i per tant, sovint menys permanents. És un fet, venim de l'efímer i no en volem marxar.

Fer arquitectura

El re-disseny de les lames de la persiana tradicional de corda per a convertir-la en un element impermeable que substituï els plàstics que pengen d'algunes façanes de Barcelona, pretenia la millora del paisatge urbà així com de la confortabilitat de les persones que l'habiten.

La Persiana Barcelona és fruit d'una bona idea per un concurs d'arquitectura que amb el temps i la perseverança esdevé un producte i una empresa. La recuperació i posada en valor d'un element instaurat en l'imaginari col·lectiu de la mediterraneïtat, pensat no només amb la petita escala sinó també amb la ciutat on es col·locarà, fan de la persiana, també un projecte de ciutat.

L'arquitectura és (o hauria de ser) una disciplina oberta, en evolució i totalment inclusiva. Es pot fer arquitectura des de l'arquitectura o des de l'urbanisme. Es pot fer arquitectura des del disseny de producte. Es pot fer arquitectura des de l'empresa, assessorant i col·laborant amb estudis en la implementació d'una persiana. Es pot fer arquitectura des de la indústria, recuperant el teixit productiu i associatiu del territori.

Recuperar la tradició també és recuperar la relació de les persones amb el medi construït. Obligar a obrir la finestra, i així ventilar l'estança, per apujar i abaixar la persiana. Enfront l'alienació envers l'espai que ens envolta, l'autoconsciència d'habitar-lo, de conèixer-lo, de manipular-lo, d'usar-lo i de cuidar-lo. Fer arquitectura re-aprenent a habitar.

Tropicalisme

Bangkok, en tant que gran metròpolis tropical ha esdevingut un gran laboratori d'arquitectures informals. El ràpid desenvolupament econòmic, l'arrelament de la cultura tradicional i la convivència amb un clima altament emocional, ha permès la proliferació de realitats urbanes espontànies. Construits sobre rodes o sobre l'aigua, parasitant infraestructures o colonitzant terrats, els quioscs de menjar de carrer i els mercats de tot tipus defineixen el caràcter i la intensitat de la ciutat.

Si bé l'espai públic entès com l'europeu no existeix, es fa un ús molt més intensiu i fins i tot personal de les voreres. L'apropiació de petits espais i la seva protecció arrel de la instal·lació d'artefactes i mecanismes d'adaptació al medi, fent servir els recursos disponibles, treuen punta a l'enginy col·

lectiu i la creativitat local per redefinir constantment el significat de l'espai públic, col·lectiu i privat.

El Bang Nong Saeng Kindergarten sorgeix gràcies als tallers *Design and Build for the Community* que la Universitat Chulalongkorn i diverses empreses privades patrocinen anualment. Degut al pressupost i als requeriments del projecte, s'aposta per una estructura d'espais modular i pensada per créixer en el temps.

Els materials, tecnologia i recursos disponibles, junt a l'auto-construïda arquitectura endèmica de la regió, defineixen les tècniques constructives que s'aplicaran. Igual que multitud de superfícies toves i lleugeres protegeixen petits comerços i mercats locals, l'extensió de les cobertes del projecte mitjançant acolorits i auto-manufacturats tendals, aconsegueix doblar la superfície a recés de l'imponent clima tropical. Les grogues cobertes coronades amb una xemeneia solar, garanteixen la ventilació natural de l'espai aconseguint un fantàstic confort tèrmic sense consum energètic.

Amb tot, el punt més destacat del projecte, va ser el component social del mateix. Durant més de dos mesos vam conviure amb la gent del poble, els nens de l'escola i els obrers locals, fomentant un ambient col·laboratiu i creatiu, intergeneracional i internacional, tot aprenent els uns dels altres.

PAU SARQUELLA es Arquitecto por la ETSAB, Universidad Politécnica de Catalunya (UPC) y profesor del programa internacional INDA de la Universidad de Arquitectura Chulalongkorn (Bankok).

▼ Estand de Cemex a Construmat 2007
© Ricardo Santoja

